

ПРАВОВИЙ ВІСНИК ДАНСЬКОЇ РАДИ: ВИПУСК 39 Квітень, 2019

1. Президент Росії Видав Укази Про Спрощений Порядок Надання Російського Громадянства Жителями «ДНР» і «ЛНР»

Контекст: 18 грудня 2018 року Парламент Росії вніс [зміни](#) до Закону "Про громадянство Російської Федерації". Ці зміни наділили Президента Росії повноваженнями «визначати в гуманітарних цілях групи осіб, які мають право на отримання російського громадянства за спрощеною процедурою». Як зазначено в [пояснювальній записці](#) до змін, «це дозволить прийняти в російське громадянство співвітчизників, які проживають в країнах зі складним суспільно-політичним і економічним становищем, де відбуваються збройні конфлікти та (або) зміна політичного режиму».

Сфера застосування спрощеної процедури:

Жителі «ЛНР» та «ДНР»	24 квітня 2019 року Президент Росії підписав Указ № 183 , що надає право особам, які проживають у так званих «ДНР» та «ЛНР» на отримання російського громадянства за спрощеною процедурою.
Особи, які Раніше Проживали в Криму	29 квітня 2019 року Президент Росії підписав Указ № 187 , аналогічний до попереднього, який розширює доступ до спрощеної процедури отримання російського громадянства для: <ul style="list-style-type: none"> • громадян України та осіб без громадянства, які народилися і постійно проживали на території Криму, але покинули його до 18 березня 2014 року (день підписання «Договору про прийняття в Російську Федерацію Республіки Крим») - а також їх дітей, подружжя і батьків; • громадян України, які мають дозвіл на проживання в Росії - а також їх дітей, подружжя та батьків.

Суть спрощення процедури отримання громадянства:

- Не застосовується вимога щодо проживання на території Росії протягом 5 років до дня подання заяви про прийняття до громадянства;
- Не застосовується вимога щодо обов'язкової відмови від попереднього громадянства;
- Не застосовується вимога про підтвердження наявності фінансових ресурсів, достатніх для проживання на території Росії;
- Не застосовується вимога щодо здачі іспиту з російської мови;
- Термін розгляду заяви скорочений з 1 року до 3 місяців.

2. Міністерство Закордонних Справ України Відреагувало На Укази Про Спрощений Порядок Надання Російського Громадянства

24 квітня 2019 року і 30 квітня 2019 року Міністерство закордонних справ України відреагувало на зазначені вище укази Президента Росії щодо спрощення процедури отримання російського громадянства. Серед іншого, Міністерство заявило наступне:

- *"Росія грубо порушує суверенітет і територіальну цілісність України, демонструє неповагу до норм міжнародного права, а також істотно підриває Мінські угоди;*
- *Україна закликала міжнародних партнерів не визнавати російські паспорти, видані громадянам України відповідно до даних Указів;*
- *Міністерство вважає Укази недійсними, що, відповідно, не впливає на приналежність жителів Донбасу до громадянства України;*
- *Паспортизація громадян України на Донбасі свідчить про факт російської окупації окремих територій Донецької і Луганської областей, яку Росія в даний час заперечує, посиляючись на "внутрішній конфлікт";*
- *Міністерство особливо стурбоване тим, що така паспортизація раніше використовувалася Росією в інших контекстах для легалізації її втручання з юридичної та гуманітарної точок зору".*

На вимогу України, 25 квітня 2019 року Рада Безпеки ООН [провела засідання](#) з цього питання. Однак, офіційної резолюції, що виражає позицію Ради Безпеки ООН, Рада не прийняла.

3. Парламент Ухвалив Закон Про Забезпечення Функціонування Української Мови Як Державної

25 квітня 2019 року Парламент ухвалив законопроект [№ 5670-д](#) «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Як зазначено у законі, однією із його цілей є сприяння вивченню української мови жителями тимчасово окупованих територій.

Президент підписав закон 15 травня 2019 року, однак його остаточний текст ще не опублікований.¹ Не дивлячись на це, можливо зробити загальні висновки про зміст закону.

Важливі положення прийнятого закону:

- У сфері державної служби, судочинства, військової служби та в роботі поліції: Державні службовці, судді, адвокати, нотаріуси, а також військовослужбовці та співробітники Національної поліції зобов'язані володіти українською мовою і використовувати її під час виконання своїх службових обов'язків. Ведення документообігу та діловодства також має виконуватися українською мовою;
- У сфері послуг та у сфері освіти: Надання медичних і транспортних послуг, а також громадське обслуговування (у закладах харчування, у готельному бізнесі тощо) повинно здійснюватись українською мовою. При цьому, на прохання клієнта ці послуги мають бути надані іншою мовою – за умови, що надавач послуги має таку можливість. Освіта у

¹ Інформація надана станом на 17 травня 2019 року.

школах і вищих навчальних закладах також має здійснюватися українською мовою. Виняток встановлений щодо початкової школи – там ведення занять можливе також мовами національних меншин;

- У сфері культури та доступу до інформації: Закон також регулює питання використання української мови у газетах, книгах, при відображенні веб-сайтів, у мовленні на радіо та телебаченні, при наданні інформації про товари. Остаточний текст закону ще не опублікований, а відповідні положення закону широко дискутувалися, тому рівень регулювання цього питання залишається неясною. Проте відомо, що ряд винятків зроблений щодо двадцяти чотирьох офіційних мов Європейського Союзу і мов корінних народів та національних меншин;
- Створення інституту Уповноваженого(ої) щодо захисту державної мови: Уповноважений(а) призначатиметься Кабінетом Міністрів, який також може усунути його (її) з посади. Уповноважений(а) матиме право розглядати скарги осіб та організацій щодо порушення їх права на доступ до інформації та послуг українською мовою та накладати штрафи за порушення.

Дія прийнятого закону не поширюється на сферу особистого спілкування та мову проведення релігійних обрядів. Закон у цілому набере чинність 16 липня 2019 року, проте для окремих його положень передбачені окремі терміни набрання чинності.

4. Парламент Дозволив Пряме Фінансування Операторів Протимінної Діяльності Донорами

Контекст: У грудні 2018 року Парламент прийняв Закон «Про Протимінну Діяльність».² Ухвалення цього закону викликало ряд серйозних побоювань. Одне з них було викликано положенням закону про те, що всі залучені донорами фінансові ресурси повинні бути зараховані до спеціального фонду державного бюджету. Зазначена норма розглядалася як перешкода для прямого фінансування операторів протимінної діяльності донорами та ставила під загрозу їх подальшу діяльність.

Прийняті Зміни: 25 квітня 2019 року Парламент прийняв законопроект [№ 10180](#), який прямо передбачає можливість прямого фінансування операторів протимінної діяльності донорами. 17 травня 2019 року Президент підписав прийнятий закон.

Про необхідність узгодження напрямів використання фінансування:

- Все ще діє положення Закону «Про Протимінну Діяльність», яке зобов'язує операторів протимінної діяльності узгоджувати з урядом напрямки використання донорських коштів;
- Процедура такого погодження станом на 17 травня 2019 року відсутня. Очікується, що її прийняття відбудеться не раніше завершення правового та інституційного оформлення органів влади, передбачених Законом «Про Протимінну Діяльність»;

² Дивіться [Спеціальний випуск Правового бюлетеня](#) Данської Ради щодо Закону «Про протимінну діяльність»

- У той же час, 12 квітня 2019 року під час зустрічі з донорами та операторами протимінної діяльності, представники Міністерства з питань тимчасово окупованих територій і внутрішньо переміщених осіб (ВПО) закликали операторів продовжувати протимінну діяльність у рамках діючих раніше процедур допоки нові не будуть прийняті.

5. Кабінет Міністрів Затвердив Правила Маркування Мінних Загроз

Контекст: Закон «Про протимінну діяльність», прийнятий у грудні 2018 року, не регулює питання відповідальності за утримання маркування небезпечних зон. Закон також не встановив процедури прийняття робіт з очищення території та підтвердження якості робіт з розмінування. Відсутність таких процедур створює додатковий ризик для операторів протимінної діяльності, оскільки вони несуть певну відповідальність за безпеку на ділянках виконання робіт та утримання їх маркування.

Прийняті Зміни: 17 квітня 2019 року Кабінет Міністрів прийняв Постанову [№ 372](#). Прийнята постанова затверджує Правила позначення небезпечних зон, де можуть перебувати міни та вибухонебезпечні предмети. Ці Правила також передбачають процедуру передачі відповідальності за зміст відповідного маркування місцевим органам влади. Тепер інформація про маркування небезпечних зон буде включатися в загальнодержавні та місцеві програми інформування про мінної безпеки.

Процедура передачі відповідальності за утримання системи маркування:

- Встановлення постійної системи маркування небезпечної ділянки оператором протимінної діяльності;
- Звернення до місцевого органу виконавчої влади або місцевого самоврядування для передачі системи маркування;
- Складання акта приймання-передачі постійної системи маркування відповідно до форми, затвердженої постановою.

Важливо відзначити, що зазначена процедура може бути застосована лише для передачі відповідальності за утримання постійного маркування. Кабінет Міністрів все ще має прийняти процедуру прийняття робіт з очищення землі та засвідчення якості виконаних робіт.

6. Президент Підписав Указ «Питання Європейської та Євроатлантичної Інтеграції»

У лютому 2019 року до Конституції України були внесені зміни, які наділили Президента, Парламент та Кабінет Міністрів повноваженнями щодо забезпечення виконання курсу України на вступ до Європейського Союзу і НАТО.³

³ Дивіться [Правовий бюлетень](#) Данської Ради, Випуск 37, лютий 2019, Секція 4

20 квітня 2019 року Президент підписав Указ № [155/2019](#), що затверджує План заходів з реалізації стратегічного курсу України на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та НАТО. План заходів включає 31 пункт; реалізація заходів доручена Кабінету Міністрів (переважно) та Раді національної безпеки і оборони. Щодо більшості пунктів Указу передбачені конкретні терміни виконання, у той час як решта заходів позначені як «постійні».

Серед іншого, План заходів передбачає наступне:

- *Пункт 19 - Опрацювати з ЄС можливості розширення співпраці у сферах протидії дезінформації (Грудень 2019 року);*
- *Пункт 22 - Забезпечувати співробітництво України з НАТО щодо моніторингу ситуації та спільного реагування на агресію Росії в акваторіях Чорного та Азовського морів;*
- *Пункт 23 - Забезпечити підготовку та подання пропозицій щодо звернення до Північноатлантичної ради НАТО та Генерального секретаря НАТО про приєднання України до Плану дій щодо членства в НАТО (Грудень 2019 року).*

7. Процедура Оцінки Ризиків Домашнього Насильства Набула Чинності, Роблячи Можливим Винесення Поліцією Заборонних Приписів

19 квітня 2019 року набрав чинності наказ № [369/180](#), прийнятий Міністерством соціальної політики та Міністерством внутрішніх справ. Спільний указ затверджує порядок оцінки ризиків домашнього насильства, проведення якої є умовою винесення заборонного припису. Положення про заборонні приписи були представлені ще у грудні 2017 року Законом № [2229](#). Однак, приписи не виносились через відсутність пов'язаної процедури, яка тепер представлена наведеним указом.

Терміновий заборонний припис може бути винесений на строк до 10 днів⁴ і включати у себе:

- a) *Зобов'язання залишити місце проживання чи перебування заявника(ці):* вимагає від кривдника(ці) звільнити місце проживання заявника(ці). У разі відмови від виконання припису поліцейський(а) може застосувати щодо кривдника(ці) силу;
- b) *Заборона на перебування у місці проживання чи перебування заявника(ці):* забороняє кривднику(ці) перебувати у місці проживання чи перебування заявника(ці);
- c) *Заборона контактувати:* забороняє порушнику будь-яким способом контактувати з постраждалою особою.

Процедура оцінки ризиків вчинення домашнього насильства включає:

- Опитування заявника(ці) або його(її) представника(ниці), оцінка обставин справи;
- Заповнення стандартної форми оцінки, затвердженої наказом;
- Якщо заповнена форма вказує на наявність високого рівня ризиків вчинення домашнього насильства, винесення заборонного припису є обов'язковим;

⁴ Заборонний припис може бути виданий і на довший строк, але лише судом.

- Поліцейський(ка) може видати заборонний припис *незалежно від результатів заповнення форми* за своїм власним переконанням – якщо вважає, що цього вимагають обставини справи.

8. Зміни у Програмі «Доступні Ліки»: Розширення Доступу до Медикаментів та Електронний Рецепт

Контекст: Реформа охорони здоров'я, представлена Кабінетом Міністрів у листопаді 2016 року, складається з декількох компонентів. Одним з них є програма «Доступні ліки». У рамках програми регулярно затверджується список медикаментів, які надаються фізичним особам безкоштовно, а також список частково оплачуваних державою ліків. Їх отримання можливо виключно за рецептом, виписаним лікарем.

Суть Змін: Починаючи з 1 квітня 2019 року, програма зазнає наступних змін:

- Отримати доступні у рамках програми медикаменти буде можливо у будь-який із аптек, що уклали договір із Національною службою здоров'я (такі аптеки будуть відзначені знаком «Доступні ліки»). Місце реєстрації особи та місце роботи доктора не матимуть значення;
- Ліки будуть надаватися тільки за електронними рецептами. У той же час, їх можна буде роздрукувати (у т.ч. у лікарні за запитом пацієнта), що знижує ризик обмеження доступу до медикаментів для осіб старшого віку та інших осіб, які не мають необхідних навичок або техніки для користування електронним рецептом.

Нагадаємо, до реформи декларувався безкоштовний доступ до медицини, у тому числі до медикаментів. Однак, у реальності це положення не виконувалося: при зверненні за послугами або медикаментами особам часто відмовляли, посилаючись на брак ресурсів, що також сприяло розвитку корупції у галузі.

9. Кабінет Міністрів Оновив Гарантії Оплати Праці При Виконанні Обов'язкових Громадських Робіт за Умов Воєнного Стану

10 квітня 2019 року Кабінет Міністрів прийняв Постанову [№ 312](#). Постанова визначає мінімальні стандарти компенсації за виконання суспільно корисних робіт за умов воєнного стану:

- *для працівників підприємств*, які функціонують за умов воєнного стану, розмір оплати повинен як мінімум дорівнювати середній заробітній платі, що виплачується особі на підприємстві;
- *Для інших осіб* оплата такої праці має бути не менше показника мінімальної заробітної плати, затвердженого у відповідний період.

Залучення осіб до обов'язкових громадських робіт можливо в умовах воєнного стану – проте не є ані автоматичним, ані обов'язковим для введення з боку держави. Єдиний раз, коли в Україні було запроваджено воєнний стан (листопад-грудень 2018 року⁵), обов'язкові громадські роботи не були організовані.

⁵ Для отримання додаткової інформації, будь ласка, зверніться до [Правового бюлетню](#) щодо оголошення воєнного стану в Україні

10. Верховний Суд Зобов'язав Пенсійний Фонд Розглянути Видані «ДНР» Документи, Подані До Заяви Про Призначенні Пенсії

Контекст: Відповідно до Закону [№ 2268](#), будь-який документ, виданий так званими «ДНР» і «ЛНР», є незаконним і не створює правових наслідків. Виняток передбачено для документів, які підтверджують факт народження або смерті. Положення Закону [№ 1207](#) встановлюють аналогічну заборону щодо документів, виданих російською адміністрацією у Криму.

Позиція Суду: У квітні 2019 року Верховний Суд опублікував [рішення](#) у справі за позовом фізичної особи до Пенсійного фонду. Пенсійний фонд відмовився розглядати документи, видані «ДНР» та подані до Пенсійного фонду позивачем для підтвердження пенсійного стажу. До розгляду справи Верховним Судом позицію позивача підтримав як суд першої інстанції, так і апеляційний суд, які зобов'язали Пенсійний фонд розглянути подані документи.

Верховний Суд залишив у силі винесені раніше рішення. При цьому, Верховний Суд послався на практику ЄСПЛ⁶, зазначивши у тому числі наступне:

- *"документи, видані окупаційною владою, мають визнаватися, якщо їх невизнання тягне за собою серйозні порушення або обмеження прав громадян;*
- *зобов'язання ігнорувати і не брати до уваги дії існуючих de facto органів та інститутів [окупаційної влади] далеко від абсолютного;*
- *життя триває, і це життя необхідно зробити більш стерпним і захищеним. В інтересах жителів цієї території дії згаданої влади не можуть просто ігноруватися;*
- *вирішити інакше означало б зовсім позбавити людей, що проживають на цій території, всіх їх прав ... що означало б позбавлення їх навіть мінімального рівня прав, які їм належать;*
- *у виняткових обставинах, визнання виданих окупаційною стороною документів, в обмеженому контексті захисту прав людей, що проживають на окупованих територіях, не тягне за собою визнання окупаційної сторони".*

11. Україна Подала Позов проти Росії Щодо Захоплення Бойових Кораблів у Листопаді 2018 року

1 квітня 2019 року Україна подала позов проти Росії до Міжнародного трибуналу ООН з морського права (Трибунал). Позов стосувався захоплення трьох українських військово-морських кораблів та їх екіпажу російською береговою охороною у листопаді 2018 року, що призвело до запровадження в Україні воєнного стану.⁷

⁶ ЄСПЛ - Європейський Суд з прав людини. У своєму рішенні, Верховний суд посилається на справи [Лоїзиду проти Туреччини](#), [Кіпр проти Туреччини](#) і [Мозер проти Республіки Молдови та Росії](#).

⁷ Для додаткової інформації дивіться [Спеціальний випуск](#) Правового бюлетеня Данської Ради щодо оголошення воєнного стану в Україні.

Пізніше, 16 квітня 2019 року, Україна звернулася до Трибуналу з проханням запровадити попередні заходи у справі. Зокрема, йдеться про звільнення і повернення Україні захоплених кораблів та їх екіпажу, а також закриття відповідних кримінальних справ.

Деякі терміни, що використовуються у цьому документі, взяті із законопроектів або чинного законодавства і не обов'язково відображають позицію ДРБ-ДГР.

Цей правовий інформаційний бюлетень створений завдяки щедрій підтримці американського народу, що здійснює Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). За його зміст несе відповідальність Данська Рада у справах біженців. Бюлетень не обов'язково відображає позицію Агентства США з міжнародного розвитку та Уряду Сполучених Штатів.

Цей документ охоплює питання діяльності з надання гуманітарної допомоги, яка здійснюється за фінансової підтримки Європейського Союзу. Погляди, викладені у цьому документі, жодним чином не можуть розглядатися як офіційна позиція Європейського Союзу. Європейська Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, яку він містить.

Цей документ був створений за підтримки Сполученого Королівства, однак викладені у ньому погляди не обов'язково відображають офіційну позицію Сполученого Королівства.